

ĐỀ THI HSG VĂN 9
NĂM HỌC: 2024 - 2025

PHẦN I: ĐỌC – HIỂU (6 điểm):

Đọc đoạn văn sau và thực hiện các yêu cầu:

Trong một khoảng thời gian hữu hạn, con người không thể thành công trong nhiều lĩnh vực hoặc nghề nghiệp thích hợp. Con người sẽ buộc phải đưa ra những lựa chọn mang tính quyết định cho bản thân. Vậy thì, lựa chọn và loại bỏ như thế nào? Ta nên thực hiện phép chia đơn giản, để thực hiện để phân giải đạo lý phức tạp của cuộc đời.

Có một câu chuyện ngụ ngôn kể về con chó săn cứ chạy ngược chạy xuôi để đuổi theo hai chú thỏ, rốt cuộc là chẳng vô được con nào. Thực chất con chó săn đã mắc sai lầm, vì không nắm được một biểu thức toán học đơn giản : $\frac{1}{2}$ - 50%, tức là khi đồng thời đuổi theo hai chú thỏ, xác suất thành công của con chó săn chỉ có thể là 50%.

Con người cho dù có hai cái chân, nhưng chỉ có thể đi trên một con đường thì họ cũng chỉ có một kiếp người với 6083 ngày hữu ích mà thôi. Xét từ góc độ logic, sự thành bại của con người còn được quyết định bởi mục tiêu hành động, nếu dành sức cho một mục tiêu, xác suất thành công là 100% hoặc chỉ ít cũng là gần 100%, nếu có hai mục tiêu, xác suất chỉ còn 50%.

Từ đó mà ta suy ra mục tiêu theo đuổi càng nhiều, xác suất thành công càng nhỏ, con đường của đời người càng trở nên mù mịt. Đương nhiên, cuộc đời càng trở nên bi thảm hơn, nếu không nói là hoàn toàn trống rỗng và vô nghĩa, thậm chí là hư vô nếu không có bất cứ mục tiêu nào. Hãy bước ra khỏi công trường với sự khởi đầu bằng một phép tính công trừ nhân chia tỉnh táo và chính xác!

(Công trừ nhân chia đời người, Quảng Dương, NXB Văn Hóa Thông Tin 2015)

Câu 1 (0,5 điểm): Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng?

Câu 2 (1,5 điểm): Theo tác giả, tại sao con chó săn không vô được bất kỳ con thỏ nào?

Câu 3 (2 điểm): Em hiểu như thế nào về câu văn: “ *Hãy bước ra khỏi công trường với sự khởi đầu bằng một phép tính công trừ nhân chia tỉnh táo và chính xác!*”?

Câu 4 (2 điểm): Qua đoạn trích trên tác giả muốn nhắn nhủ điều gì tới bạn đọc? Lời nhắn nhủ ấy có nghĩa thiết thực như thế nào đối với các bạn trẻ đặc biệt là những học sinh cuối cấp?

PHẦN II. LÀM VĂN (14 điểm):

Câu 1 (6 điểm): Từ nội dung ở phần Đọc hiểu, em hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ về ý kiến: “*Mục tiêu theo đuổi càng nhiều, xác suất thành công càng nhỏ, con đường của đời người càng trở nên mù mịt*”.

Câu 2 (8 điểm): Bàn về thơ, Tố Hữu cho rằng “*Đọc một câu thơ hay, người ta không thấy câu thơ, chỉ còn thấy tình người trong đó*”

Câu nói của Tố Hữu và bài thơ “*Tiếng đàn bầu*” (Lữ Giang) gợi cho em suy nghĩ gì về tình người trong thơ?

Tiếng đàn bầu

Lữ Giang

*Lắng tai nghe đàn bầu
Ngân dài trong đêm thâu
Tiếng đàn là suối ngọt
Cho thời gian lên màu*

*Tiếng đàn bầu của ta
Lời đằm thắm thiết tha
Cung thanh là tiếng mẹ
Cung trầm là giọng cha*

*Đàn ngày xưa mắt nước
Dây đồng lẻ nã nuốt
Người hát xẩm mắt mù
Ôm đàn đi trong mưa*

*Mừng Việt Nam chiến thắng
Đàn bầu ta dạo lên
Nghe niềm vui sâu đậm
Việt Nam – Hồ Chí Minh
1956*

(Mã Giang Lân sưu tầm, tuyển chọn, giới thiệu, *Thơ Việt Nam 1954-1964*, NXB
Giáo dục, 1997, tr.155)

HƯỚNG DẪN CHẤM

Phần 1:

Câu 1: Phương thức biểu đạt chính được sử dụng: Nghị luận

Câu 2:

Theo tác giả, con chó săn không vô được bất kì con thỏ nào vì không nắm được một biểu thức toán học đơn giản: $\frac{1}{2}$ - 50% , Tức là khi đồng thời đuổi theo hai chú thỏ, xác suất thành công của con chó săn chỉ có thể là 50%.

Câu 3:

Theo em, câu văn được hiểu rằng: Rời khỏi cánh cổng nhà trường sau hành trình tiếp thu được tri thức, con người phải đối diện với cuộc sống rộng lớn, đa dạng, phong phú. Do đó, mỗi người cần phải có sự tính toán cẩn thận trong việc xác định những mục tiêu để nỗ lực, phấn đấu hoàn thành mục tiêu đó.

Câu 4:

Học sinh có thể trình bày ý kiến, quan điểm cá nhân của mình.

Gợi ý:

- + Tác giả muốn nhắn nhủ tới bạn đọc : Hãy xác định mục tiêu rõ ràng để cố gắng.
- + Lời nhắn nhủ ấy có tác dụng: giúp các bạn học sinh cuối cấp xác định cho mình mục tiêu tiếp theo của mình sau khi ra trường là gì. Từ đó mỗi học sinh phấn đấu để xác định mục tiêu đó. Lời khuyên trong bài viết mang tính thực tế cao .

Phần 2:

Câu 1 (6 điểm):

Bài viết ở phần Đọc hiểu có ý kiến cho rằng: *“Mục tiêu theo đuổi càng nhiều, xác suất thành công càng nhỏ, con đường của đời người càng trở nên mù mịt”*. Câu nói ấy có ý nghĩa như thế nào?

- “Mục tiêu” là những kế hoạch, mục đích của mỗi người, mỗi thời điểm
- “xác suất”: số đo phần chắc của thành công
- “Thành công: đạt được kết quả như mục đích, như dự định.
- “mù mịt: bế tắc, không lối thoát, tăm tối, thất bại, không phương hướng

Câu nói ấy nghĩa là: Khi bạn đề ra quá nhiều mục tiêu sẽ bị phân tán, khó đạt được mục đích, mọi thứ trong cuộc sống sẽ ngày càng vượt xa tầm với của bản thân

- Vì sao *“Mục tiêu theo đuổi càng nhiều, xác suất thành công càng nhỏ, con đường của đời người càng trở nên mù mịt”*? Vì:
 - Con người rất tài năng, nhưng không thể toàn năng. Mỗi người chỉ có khả năng nhất định
 - Mục tiêu đề ra để hoàn thành nó không dễ dàng, phải trải qua khó khăn thử thách, biến cố, gặp thất bại
 - Khi có nhiều mục tiêu, mình phải chia nhỏ bản thân, chia thành nhiều người. Vì thế sẽ không tập trung, sẽ khó kiểm soát vào vấn đề chính,
- Làm sao để hoàn thành mục tiêu:
 - Tự nhận định, tự đánh giá khả năng, lắng nghe chính bản thân cần gì.
 - Tính toán cẩn thận, rõ ràng, có mục tiêu, trọng tâm cụ thể
 - Sống có kế hoạch, nỗ lực, quyết tâm phấn đấu hoàn thành mục tiêu

Chốt lại vấn đề:

Câu 2:

Mở bài: Giới thiệu vấn đề cần nghị luận.

Thân bài:

* Giải thích vấn đề:

- Nội dung quan niệm: "*câu thơ*" là sản phẩm lao động sáng tạo của nhà thơ, cũng là hình thức tồn tại của những tư tưởng tình cảm mà nhà thơ gửi gắm. "*Độc*" là hành động tiếp nhận và thưởng thức của người đọc. "*Tình người*" là nội dung tạo nên giá trị đặc trưng của thơ - là nội dung tình cảm, cảm xúc của thơ. Từ ý nghĩa cụ thể của từ ngữ, có thể hiểu ý kiến của Tố Hữu đề cập đến giá trị của thơ từ góc nhìn của người thưởng thức, tiếp nhận thơ: giá trị của thơ là giá trị của những tư tưởng tình cảm được biểu hiện trong thơ. Tình cảm, cảm xúc càng sâu sắc mạnh mẽ, càng lớn lao đẹp đẽ sẽ càng khiến thơ lay động lòng người.

- Cơ sở quan niệm của Tố Hữu: đặc trưng của thơ là thể hiện tư tưởng qua sự rung động của tâm hồn, qua các cung bậc của tình cảm. Với người làm thơ, bài thơ là phương tiện biểu đạt tình cảm, tư tưởng. Với người đọc thơ, đến với bài thơ là để trải nghiệm một tâm trạng, một cảm xúc và tìm một sự đồng cảm sẻ chia về mặt tình cảm với nhà thơ - sẻ chia những điều đang làm mình trăn trở. Vì thế, khi đến với một bài thơ, người đọc chú ý tới tình cảm, cảm xúc chứ ít chú ý tới hình thức biểu đạt cảm xúc ấy (vốn là công việc của nhà nghiên cứu). Tuy nhiên, nói "*không thấy câu thơ*" không có nghĩa là "*câu thơ*" không tồn tại mà là "*câu thơ*" đã đồng nhất với tình người, là nội dung cảm xúc đã lặn vào trong chính cái hình thức biểu đạt và hình thức trở thành dạng tồn tại, hình thức tồn tại của tình cảm.

* Phân tích, chứng minh "tình người" qua bài thơ "*Tiếng đàn bầu*" (Lữ Giang)

- Tiếng đàn bầu hiện lên trong suy nghĩ của nhà thơ là:

+ Tiếng đàn bầu có nhiều cung bậc âm thanh gợi những cung bậc cảm xúc trong tâm hồn con người: khi ngọt ngào như dòng suối; khi đầm thắm thiết tha như tiếng mẹ, giọng cha; khi náo nức buồn tủi bởi mất nước; khi vui tươi phấn khởi bởi đất nước giành chiến thắng.

+ Tiếng đàn bầu gắn liền với đời sống tâm hồn của con người Việt Nam, gắn liền với từng giai đoạn lịch sử của đất nước, dân tộc.

- Qua những suy nghĩ đó, ta nhận ra thái độ, tình cảm của nhà thơ:

+ Đó là niềm xúc động chân thành, sâu sắc khi nhà thơ lắng nghe từng giai điệu của tiếng đàn bầu

+ Đó là niềm tự hào, ngợi ca về một loại hình âm nhạc độc đáo của dân tộc

+ Đó còn là tình yêu với quê hương, đất nước; là sự quyết tâm lưu giữ, bảo tồn một loại hình âm nhạc truyền thống của dân tộc; là lòng quyết tâm bảo vệ nền độc lập, tự do của đất nước.

- Tình người trong tác phẩm được nhà thơ thể hiện qua hình thức nghệ thuật: Thể thơ, ngôn ngữ, các biện pháp tu từ, giọng điệu, ...

* Đánh giá

- Ý kiến đã đề cao tư tưởng tình cảm, cảm xúc của người nghệ sĩ trong quá trình sáng tạo nghệ thuật "*Độc một câu thơ hay, người ta không thấy câu thơ, chỉ còn thấy tình người trong đó*". Tuy nhiên, nói như vậy không có nghĩa là ta bỏ qua giá trị của hình thức thơ ca, song, cần phải hiểu, hình thức thơ phải mang tính nội dung. "Một tác phẩm nghệ thuật phải là một khám phá về nội dung và một phát minh về hình thức".

- Bài học cho quá trình sáng tác và tiếp nhận thơ ca. Để có được cái "tình người" trong thơ, người nghệ sĩ cần phải có trái tim mẫn tiệp, ấm nóng tình đời, phải có trách nhiệm với những gì mình viết ra, tâm huyết, tình cảm được mã hóa, gửi gắm vào tác phẩm. Một nghệ sĩ thật sự biết chắt lọc ngôn từ để dùng nó làm phương tiện, chuyển hóa ngôn ngữ thành hình tượng nghệ thuật có sức gợi đến tình người. Đối với người người tiếp nhận cần thấy văn chương mở rộng khả năng của tâm hồn con người. Từ đó, có sự tri âm, sự đồng cảm với tác phẩm, với nhà thơ, nhà văn để có thể sẻ chia

những tình cảm đồng điệu. Khi ấy, văn chương sẽ có sức sống lâu bền trong lòng người đọc nhiều thế hệ.

- Bài thơ ***Tiếng đàn bầu*** là một bài thơ có giá trị vượt thời gian. Bởi lẽ, những vần thơ đầy ắp “tình người trong đó”.

c. Kết bài: "Thơ ca làm cho tất cả những gì tốt đẹp nhất trên đời trở thành bất tử." (Shelly). Có những giá trị vững bền của cuộc sống được lưu giữ lại nhờ những vần thơ, có những nhịp ngân của tâm hồn được in dấu lại qua mỗi trang văn. Có lẽ thơ ca ra đời để làm bạn với con người, để người đọc đồng cảm, sẻ chia với tâm hồn người nghệ sĩ trong mọi vui buồn của cuộc sống. Và *Tiếng đàn bầu* chính là những vần thơ vượt thời gian.